

УДК 29:51(091); 929:51(092)

ПРО КАФЕДРУ МАТЕМАТИКИ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ВИКЛАДАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ ФРАНЦА І У ЛЬВОВІ

Ярослав ПРИТУЛА¹, Олег ПЕТРУК²

¹ Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів

² Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача
НАН України, вул. Наукова, 3-Б, Львів, 79060
e-mail: ya.g.prytula@gmail.com, oleh.petruk@gmail.com

Окреслено мовну політику Львівського університету ім. Франца І та зусилля української спільноти щодо забезпечення прав українців навчатися рідною мовою. На основі архівних джерел описано спробу створення на початку ХХ століття в цьому закладі кафедри математики з українською мовою навчання. Кандидатом на керівника кафедри був Володимир Левицький. Тоді така кафедра утворена не була, відтак представлено подальшу викладацьку долю цього талановитого науковця.

Ключові слова: Львівський університет, університет Франца І, українська мова викладання, кафедра математики, Володимир Левицький.

1. МОВНА ПОЛІТИКА У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НА МЕЖІ 19 ТА 20 СТОЛІТЬ

У різні періоди історії Львівського університету змінювалися мови викладання. В єзуїтському колегіумі 1608–1661 рр. та університеті 1661–1772 рр. мовою викладання була латина, вона залишилася також і в Йосифінському університеті 1784–1805 рр. У провізоричному інституті Studium Ruthenum, який був в роках 1787–1809 роках окремим відділом університету, декларувалася руська (тобто українська) мова викладання. Цей інститут поряд з філософським факультетом відігравав роль підготовчого до навчання на інших факультетах. Тут руською мовою викладали окремі предмети на теологічному і філософському факультетах, зокрема професори Іван

Земанчик математику і фізику, Іван Лаврівський логіку і метафізику, Петро Лодій філософію [1]. У відновленому 1817 році університеті Франца на філософському факультеті, на якому були кафедри математики і фізики, викладання велося латинською та німецькою мовами [2, с. 204].

Мовна політика в освіті в Австрії змінилася від 1848 року. Зокрема, у вересні 1848 цісар заснував у Львівському університеті кафедру руської словесності, яку очолив Яків Головацький. Основою мовних змін в освіті стали положення 19 статті Державного основного закону від 21 грудня 1867 року який оголошував, що держава визнає рівноправність всіх мов, які використовуються в країні у школі, в адміністрації і в суспільному житті. *“Але, – зазначав правник К. Левицький, – до сього принципу не видано відразу виконних норм про примінення і виконання тої рівноправности в школі, уряді і життю публічним, та в кождім краю.”* [3, с. 103].

Ще в люті 1867 р. львівські студенти внесли (з 272 підписами) до галицького Сейму та в червні 1868 р. до палати послів у Відні петицію про “впровадження руських викладів” у Львівському університеті [3, с. 106]. Тематика освіти та мови викладання активно дискутувалася українськими послами у галицькому Сеймі. Так в законі, поданому до Сейму Юліаном Лаврівським 23 жовтня 1869 р. про відносини між польським і українським народами в сфері мовних, шкільних і політичних питань, у розділі “школи” пропонується [4, с. 84–95, с. 267–303]:

“Артикул XXV. У Львівському університеті виклади відбуваються польською і руською мовами.

- 1) Як на сьогодні мають бути запроваджені кафедри з руськими викладами:*
 - а) на правничому факультеті для всіх предметів, які належать до державного суддівського іспиту;*
 - б) на філософському факультеті для руської мови і руської літератури, філософії, класичної філології, загальної і крайової історії, математики, фізики і натуральної історії.”*

Пропозиції, подані Ю. Лаврівським, Сейм не прийняв. Мовні відносини у Львівському університеті регулювалися указом міністерства освіти: мовою викладання в університеті є німецька мова, польською і руською мовами відбуваються виклади суддівського державного іспиту, а також польської і руської мови і літератури [4, с. 86].

Розпорядженням цісаря від 4 липня 1871 року було відмінено обов’язковість викладів німецькою мовою та знято обмеження на викладання українською та польською мовами у Львівському університеті [5]. Цим було запроваджено утрату навічального закладу. Проте університет полонізувався. І цей факт було фактично стверджено рескриптом міністерства освіти від 3 травня 1882 року, в якому вказувалося, що викладачі Львівського університету повинні використовувати польську мову, окрім випадків, для яких є або будуть окремі рішення [5].

Дальша полонізація Львівського університету загострила протистояння між українцями та поляками. Доходило до масових акцій, таких як сецесія 1901-1902 років, чи до силових сутичок між студентами в університеті, перша з яких була 1900 року. Українська суспільність здійснювала зусилля до розширення кількості українських кафедр та відкриття у Львові українського університету [6, 7, 8]. Серед

іншого, внески з вимогами створення українських кафедр подали 20 грудня 1898 року посол о. Данило Танячків до Віденського парламенту, а 21 червня 1901 року Євген Олесницький до Галицького сейму [8, с. 97]. Вперше чітка заява про окремий український університет була проголошена на студентському вічі 13 липня 1899 р. [9]. В січні 1902 року вимогу створення українського університету у Львові склала у віденському міністерстві освіти делегація професорів-українців з різних університетів Австрійської імперії [8, с. 101].

На кінець XIX століття українці обіймали лише три кафедри з більше двадцяти на філософському факультеті Львівського університету (і лише шість кафедр в усьому університеті). Наступну після 1848 року було створено майже через пів століття, в жовтні 1894. Вона була присвячена загальній історії з увагою на Східну Європу. Її очолив Михайло Грушевський [10, с. 16]. 28 жовтня 1894 року помер Омелян Огоновський, професор кафедри української мови та літератури. За неї змагалося ряд претендентів, зокрема Іван Франко, Кирило Студинський та Олександр Колесса. Останній й очолив її восени 1895 року [11]. Другу кафедру української філології, з ухилом на церковнослов'янську мову, було відкрито восени 1899 року. Обійняв її Кирило Студинський. Цікаво, що професор Олександр Колесса був противником відкриття цієї кафедри [12].

Одним з епізодів зусиль українців мати можливість отримувати вищу освіту рідною мовою була спроба відкриття кафедр математики та природничих дисциплін з руською (тобто українською) мовою викладання у Львівському університеті.

2. СПРОБА СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАФЕДРИ МАТЕМАТИКИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

14 липня 1905 року 52 студенти-українці філософського факультету Львівського університету подали Міністру освіти і віросповідань Австрії (через Сенат університету) заяву про відкриття в університеті кафедр природничих і точних наук з українською мовою викладання (текст надрукований українською мовою і підписаний власноручно всіма студентами). Ось повний текст звернення [13].

*“До Єго Ексцеленції Пана Міністра просвіти і віросповідань у Відні.
через академічний Сенат львівського університету.*

Русини, слухачі математично-природописного відділу філософського факультету на ц. к. Університеті у Львові.

просять о підприємстві кроків в цілі скорого креованя катедри математики з руською мовою викладовою на львівськім Університеті.

ВАША ЕКСЦЕЛЕНЦІЄ!

Після 19 артикулу основних законів державних з 21 грудня 1867 р. В.з.д. ч.142 «всі племена держави є рівно управнені і кожде племя має ненарушиме право берегти і плекати свою народність і мову. Держава признає рівноправність всіх в краю загально уживаних мов в школі, уряді і публичнім життю.» Ся постанова звучить загально, тому віднести її треба не лиш до народних але і середних шкіл та університетів. Та як небудь розуміти далекосяглість 19 арт. осн.зак.дер. – не може бути ніякого сумніву, руський народ має повне право домагати ся повної

рівноправності на усіх полях шкільництва, чи народнього, чи середнього, чи найвищого. Та рівноправність, о яку ми боремося, і яка прислугує на основі згаданого 19 арт. осн. зак. держ., се се нині не лиш бажане якоїсь горстки людей, воно є вислідом давно уже відчуті потреби цілого руського народу, та єго найживотнійшим культурним постулятом, воно є необхідним висновком уже існуючих культурних відносин і фактичного стану і з елементарною силою від черги літ висуває ся яко пекуча квестия на львівськiм університеті.

Поминувши сю обставину, що Австрійське Правительство саме хотіло надати львівському університетови характер руський, а не зробило сего тільки з ріжних політичних мотивів. Русинам прислугує право до рівноправності що до викладової мови на львівськiм університеті не лиш на підставі 19 арт. осн. зак. держ. але також на основі цісарської постанови з 4 липня 1871, згядно на основі розпорядження Міністерства просвіти з 11 липня 1871 ч. 523 Р, тільки на жаль ся постанова доси ще належито не виконана, бо в руках Русинів спочиває лиш кілька кафедр, з чого на виділі філософічній всего три: історії українсько руської літератури, історії літератури староруської і всесвітньої історії.

З наведеного видно, що природничі і математично-фізичні науки на львівськiм університеті не є заступлені ні одною кафедрою з викладовим язиком руським, мимо того, що між руськими професорами середних шкіл є люди знані з научних праць і що ті люди можуть займати кафедри згаданих предметів і викладати їх в руській мові з великою користю для самої науки. В виду дальше того що самі навіть педагогічні взгляди а іменно що в Галичині існують школи середні з руською мовою викладовою, промовляють за креованем кількох руських кафедр математично-природописних наук, в кінці із сеї причини, що на львівськiм університеті значне число Русинів віддає ся математично-природописним студиям, — просять підписані Вашу Ексцеленцію о підприємстві відповідних кроків в тім напрямі, щоби на львівськiм університеті креовано в короткім часі хочби одну кафедру з відділу математично-природописних наук, а іменно кафедру математики.

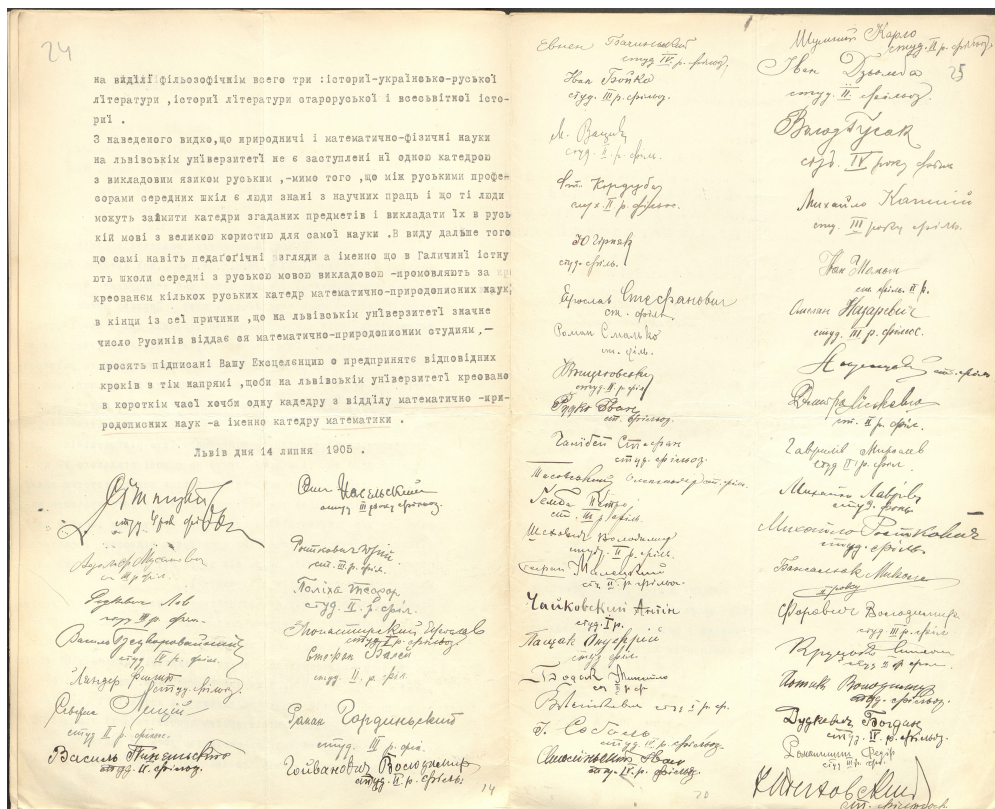
Львів дня 14 липня 1905.

[Власноручні підписи 52 студентів]

24 липня того ж року заява студентів розглядалася на засіданні академічного Сенату університету під головуванням ректора Йозефа Пузини. Від філософського факультету були присутні декан Казимир Твардовський, делегат Рудольф Зубер. Олександр Колесса, продекан, був відсутній. Ось відповідний запис з протоколу засідання: *“Ректор подає заяву 50 студентів до Ї[х] Е[ксцеленції] пана Міністра Освіти про підняття кроків до утворення кафедри математики з руською мовою викладання. — Ухвалено одноголосно передати це подання філософському факультету до розгляду.”* [14].

28 жовтня 1905 року на засідання колегії професорів філософського факультету під головуванням декана Рудольфа Зубера розглядалася передана Сенатом заява студентів-українців. На засіданні були присутні 20 і відсутні 13 членів. Зокрема, присутні були професори українці М. Грушевський, О. Колесса, К. Студинський,

а відсутні Ю. Пузина (він тоді вже був проректором університету) і Я. Раєвський. Протокол стисло фіксує подію так: “Декан, замість відсутнього проф. Пузини, вносить подання слухачів русинів про створення кафедри математики з руською мовою викладання і пропонує, щоб справу розглянула фахова комісія, складена з п’яти професорів Пузини, Закшевського, Раєвського і декана. Проф. Колесса пропонує, щоб до цієї комісії додати ще одного з професорів руської національності. Прийнято одноголосно пропозицію референта (доповідача), а додаткову пропозицію проф. Колесси відхилено всіма голосами проти голосів професорів Грушевського і Колесси.” [15].

Дві останні сторінки звернення студентів-українців про відкриття у Львівському університеті кафедри математики з українською мовою викладання. AGAD

Розгляд роботи комісії відбувся на засіданні колегиї професорів 13 грудня 1905 року. На засіданні були присутні 22, відсутніми 9 представників. Серед відсутніх був і проф. Я. Раєвський. “Проф. Пузина доповідає від імені для цієї цілі вибраної комісії подання слухачів-Русинів про утворення кафедри математики з руською мовою викладання і подає ухвалений комісією одноголосно проект звіту. Проф. Колесса

заповідає на наступне засідання ряд пропозицій в справі руських кафедр і пропонує, щоб вирішення справи звіту вказаної комісії відкласти і відіслати цю справу повторно до обширнішої комісії до розгляду разом з вказаними пропозиціями. Пропозиція відкладення проф. Колесси була відкинута, проти пропозиції голосували всі присутні, крім професорів Колесси, Грушевського і Студинського. Потім реферат в редакції, запропонований комісією і її доповідачем проф. Пузиною, прийнято більшістю голосів проти голосів професорів Колесси, Грушевського, Студинського.” [16].

Звіт, який колегія професорів факультету прийняла на цьому засіданні «всіма голосами окрім трьох», був підписаний деканом факультету Рудольфом Зубером і надійшов до ректорату університету 16 січня 1906 року. А вже за кілька днів, 18 січня, воно було отримане Міністерством віросповідань і освіти. У ньому міститься переклад німецькою мовою звернення студентів і далі вказано таке [17].

“Маючи звернення [студентів-українців], колегія професорів ... на сьогоднішньому засіданні таким чином представила стан справ:

З 1885 р. двоє осіб подали документи на приватних доцентів з математики, а саме одна особа польської національності, а друга — руської.

Заяву першого (польського) кандидата 14 березня 1903 р. було відхилено факультетом.¹

Другим (руським) кандидатом був пан д-р Володимир Левицький. Він здобув титул доктора у цьому університеті у 1900 р. і 16 жовтня 1903 р.² подав заяву на габілітацію з математики.

До заяви були долучені такі роботи:

1. Додатки до математичної термінології (рут.³ с. 1)
2. Матеріали до фізичної термінології, 2 частини (рут. с. 12. с. 14. 1898)
3. Математика в теорії і практиці (рут.)
4. Класифікація математичних наук (рут. с. 16. 1901)
5. Короткий нарис теорії автоморфних функцій (рут. с. 29. 1900)
6. Докази існування для інтегралів диференціальних рівнянь (рут. с. 30. 1896)
7. Вступ до теорії еліптичних модулярних функцій (рут. с. 28. пол. 43. 1895)
8. Про трансцендентність чисел “e” і “π” (рут. с. 28. 1896)
9. Найновіші роботи з теорії аналітичних функцій (рут. с. 12)
10. Модулярна група (рут. с. 16)
11. і 12. Метагеометрія в оптиці (рут. с. 12. 1902), Основи геометрії Гільберта (рут. с. 7. 1902)
13. Електромагнітна теорія світла (рут. с. 72. пол. с. 54. 1897)
14. Розвідка щодо класифікацій рівнянь другого ступеня (рут. с. 6. 1897)
15. Про симетричні вираження значень функції $\text{mod } m$ (рут. с. 15. 1894)
16. Розвідка щодо теорії модулярної групи (рут. пол. нім. с. 8. 1899)

¹Йдеться про Луціана Бйотхера [18].

²Помилка. Промоція Левицького на доктора відбулася у жовтні 1901 року, документи на габілітацію подані в січні 1903, прохання про повернення документів датоване 14 жовтнем, а зареєстроване 16 жовтня 1903 року.

³В оригіналі “ruth.”, тобто – українська мова.

17. Деякі спостереження стосовно інтерполяційної формули Лагранжа (рут. пол. нім. с. 10. Z. f. M. u. Ph. 1899)⁴

18. До теорії степеневих рядів (рут. с. 10. німецька с. 7. 1900. Monatshefte f. Math. u Ph. Jahrg. XII)

19. Розвідка щодо теорії модулярної групи 2-ї начерк (рут. німецька с. 8. Monatshefte f. Math. u Ph. XIV Jahrg.)

20. До Лапласової теорії кілець Сатурна (с. 9. 1901. Monatshefte f. Math. u Ph. Jahrg. XV рут. с. 46)

Це більшою мірою розповіді про чужі роботи і жодна з інших робіт — якщо вони без помилок — не може розглядатися як габілітаційна робота.

Кандидат 1 лютого 1904 р. забрав свою заяву, не вказавши жодних причин.

Окрім того комісія не могла дійти до переконання, що на даний час взагалі можливо знайти кандидата, якому на підставі його наукової діяльності можна було б довірити кафедру математики з руською мовою викладання.

З огляду на цей стан справ колегія професорів, що підписалися, одноголосно вирішила представити ц.-к. міністерству додану заяву із заувагою, що на даний час через брак відповідних кандидатів вона не може — за правилами університету, що існують, — задовільнити висловлене у зверненні бажання про призначення вченого-спеціаліста чи про габілітацію приватного доцента математики з руською мовою викладання у місцевому ц.-к. університеті.”

29 січня 1906 Міністерство звернулося до Галицького намісництва з запитом про його opinie [19]. Відповідь була підготована через пів року. Можливо, затримка була пов'язана з двома помітними подіями, які відбулися у Львові в той проміжок. 2-3 березня 1906 року віче українських студентів протестувало проти обов'язковості іматрикуляції в польській мові та відтак мав місце конфлікт з бійками та барикадами в університеті [21]. 15 липня 1906 року у Львові відбувся загальноавстрійський студентський з'їзд, де було підкреслено необхідність можливості навчання українською мовою, й за приклад поставлено створення чеського університету в Празі, який після тривалих зусиль чехів виділився з німецького університету [8, с. 98].

Отож, 30 серпня 1906 року Галицьке намісництво надіслало до міністерства освіти листа, в якому підтримало обґрунтування доповіді колегії професорів та відхилення поданої студентами-українцями заяви [22].

“Ц.-к. Галицьке намісництво
Львів, 30 серпня 1906 р.
№ 17.915.

Стосовно звернення студентів Львівського університету, руської національності, щодо створення кафедри математики з руською мовою викладання.

Ц.-к. Міністерство!

⁴Помилка. Мало б бути “Ag. d. M. u. Ph. 1900”

На виконання підтвердженої вказівки від 29 січня 1906 р. № 2056, яка стосується створення кафедри математики з руською мовою викладання, про що клопотали 52 тутешні руські студенти, та посиляючись на додаток, який подавався додатково, з ласки ВАШОЇ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ повідомляю наступне:

У заяві, адресованій ВАШІЙ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ та академічному сенату місцевого університету, руські студенти скаржаться, що на філософському факультеті у Львові загалом є лише три руські кафедри, а саме кафедра руської літератури, кафедра давньоруської літератури та кафедра загальної історії, що, натомість, природничі науки не представлені жодними руськими кафедрами і тому просять, посиляючись на статтю 19 Державного основного закону від 21 грудня 1867 р. Бюлетеня імперських законів № 142 та Найвищу постанову від 4 липня 1871 р. (міністерський указ від 11 липня 1871 р. № 523), щоб ВАША ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ найближчим часом створила таку кафедру математики і наповнила її викладачами з кола професорів середніх шкіл. Колегія професорів тутешнього філософського факультету, який академічний сенат направив вищевказану заяву для висловлення попередньої думки, всіма голосами окрім трьох вирішила представити заяву руських студентів ц.-к. Міністерству освіти із заувагою, що на даний час через брак відповідних кандидатів неможливо погодитися із бажанням студентів, поданим у цьому зверненні, і самому зробити відповідне подання.

На мою думку, колегія професорів не може повестися інакше, оскільки створення нової кафедри в першу чергу передбачає, що можна буде знайти відповідних працівників для її наповнення. На цей час таких немає, оскільки серед руських вчених немає жодного авторитету, який би здобув у галузі математики таку наукову славу, що його без габілітації можна було б запросити очолити цю кафедру, і ще немає ніякого кандидата, який звичайним способом габілітації добився би умов, за яких його можна було б запропонувати на професора університету вищевказаного предмету. Згідно зі звітом колегії професорів з 1885 р. лише один руський кандидат, а саме Володимир Левицький, зголосився на габілітацію з математики і подав багато робіт разом зі своїм зверненням, проте, не вказавши причин, він сам забрав своє звернення, мабуть, із переконання, що жодна із його робіт не підходить для отримання *venia legendi*.

Покликання руських студентів на відомий § 19 Державного основного закону, як і на Найвищу постанову від 4 липня 1871 р., що наводиться у зверненні, абсолютно немає сенсу, оскільки ані рівноправність осіб руського походження не порушувалася, ні не вводилися жодні обмеження для читання руських доповідей в університеті, лише можливі руські кандидати мусять також підлягати тим умовам, які передбачені законом для здобуття кафедри в університеті і від яких жодна колегія професорів не може відступити. З огляду на сказане вище я можу лише підтримати обґрунтування доповіді колегії професорів та подаю запит на відхилення вкладеної заяви.

Ц.-к. намісник: (підпис)”⁵

⁵Галицьким намісником в 1903-1908 роках був Анджей Потоцький.

3. ГАБІЛІТАЦІЇ З МАТЕМАТИКИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Основною причиною не можливості відкриття кафедри математики з українською мовою викладання колегія професорів філософського факультету Львівського університету назвала відсутність математиків, які мали габілітацію в університеті. З 1885 року, від часу габілітації Юзефа Пузини, тільки дві особи подавали документи на здобуття посади приват доцента з математики.⁶

Першим кандидатом був Луціян Бйотхер (1872–1937). Він народився у Варшаві в євангелічній-лютеранській сім'ї. У 1893/94 академічному році навчався в царському університеті у Варшаві, а в 1894–1896 роках на факультеті будови машин в Політехнічній школі у Львові, де склав перший державний іспит. У 1896–1898 роках вивчав математику в університеті Ляйпцига і 1898 року отримав ступінь доктора філософії. З цього ж року почав працювати асистентом кафедри математики в Політехнічній школі у Львові. Після здачі іспиту з філософії у Львівському університеті 4 травня 1901 року і нострифікації диплому доктора, він 17 жовтня 1901 року подав прохання до колегії професорів філософського факультету про допуск до габілітації для отримання права читання лекцій з математики [23]. Після розгляду поданих праць комісія, в яку входили професори Юзеф Пузина, Ян Раєвський і Мар'ян Смолуховський, визнала, що наукові результати не достатні для допуску до габілітації. Це рішення затверджувалося на засіданні колегії професорів факультету 14 березня 1903 року, коли створювалася комісія до розгляду допуску до габілітації В. Левицького [24].

Л. Бйотхер подавав прохання про габілітацію ще у 1918 й у 1919 роках, після смерті Ю. Пузини, але знову не був допущений до габілітації, хоча у Політехнічній школі за другим разом отримав габілітацію 1911 року [25].

Тепер праці Л. Бйотхера є цитовані в багатьох монографіях, які стосуються голоморфної динаміки. В них вживаються поняття і твердження, зв'язані з іменем Бйотхера [26].

Другим серед тих, хто старався про габілітацію у Львівському університеті в той час, був Володимир Левицький. Власне він міг би бути керівником української кафедри математики в університеті.

Володимир Левицький (1872–1956) народився у Тернополі. Навчався у 1890–1894 роках на філософському факультеті. Вивчав тут математику, фізику, хімію та філософію. Найважливішим предметом його студій була математика. Її викладав тоді Юзеф Пузина. Як згадує В. Левицький: “Йому завдячую те знання математики, яке маю дотепер, завдяки йому пізнав я усі модерні теорії та методи, завдяки йому набрав я замишування до праці та охоти до самостійних дослідів” [27, с. 42].

Після здачі докторських іспитів з математики, фізики і філософії навесні 1900 на відмінно, В. Левицький був претендентом на промоцію “sub auspiciis”, але її колегія професорів філософського факультету Львівського університету присудила іншому претендентові. Промоція “summa cum laude” Левицького як доктора філософії відбулася у жовтні 1901 року.

⁶ Наступна габілітація (успішна) була 1908 року, Вацлава Серпінського. Окрім того, 1900 року указом цісаря був призначений, без габілітації, надзвичайним професором математики Львівського університету вчитель краківської промислової школи Ян Раєвський.

У 1902 році перед поїздкою за кордон В. Левицький відвідав Ю. Пузину. “[Пузина] заявив мені, що буде мене габілітувати, а коли пізніше вже з Берліна прислав я йому ще одну роботу німецькою мовою, написав мені, що “вправді тих робіт, які я вже надрукував, до габілітації вистане, однак добре, що ще одну роботу присилаю”.” [27, с. 79].

Заохочений словами Ю. Пузини у січні 1903 року подав прохання про допуск до габілітації. 14 березня 1903 року на засіданні колегії професорів філософського факультету була затверджена комісія для розгляду цього прохання: декана факультету Я. Антоневича і професорів Ю. Пузини, Я. Раєвського, М. Смолуховського [28]. У літньому семестрі 1902/03 року В. Левицький мав студії у берлінському університеті, з яких повернувся до Львова аж у липні 1903. Свідчень розгляду цієї комісією питання про допуск Левицького до габілітації не знайдено.

З вересня 1903 року деканом філософського факультету став О. Колесса. Як згадує В. Левицький: “Коли деканом став д-р Олександр Колесса, до габілітації мене не допущено, про що до Берліна написав мені проф. Дністрянський. Які тут інтриги грали роль, про це лиш по літах згадав мені проф. Студинський, складаючи вину на проф. Колессу. Досить, що я обурений вицофав своє подання про габілітацію і більше його не подавав” [27, с. 79–80]. 14 жовтня 1903 року В. Левицький звернувся до декана з поданням про повернення всіх документів, внесених у справі габілітації [29].

Габілітацією В. Левицького перейнявся професор Празького університету Іван Пулюй. В листі від 18 травня 1904 року він пише Левицькому: “Я попрошу професора математики, щоб сказав мені чи можна на підставі тої розправи габілітуватися на німецькому або й чеському університеті в Празі” [30]. В. Левицький не скористався нагодою отримати габілітацію в Празі, мабуть через значне навантаження, пов’язане з викладанням в гімназії, а також науковою й організаційною роботою в Науковому товаристві ім. Шевченка.

Хоча в той час Міністерство у Відні погоджувалося висилати на навчання за кордон українців, Львівський університет, попри те, що в ньому були українські кафедри, не допускали до габілітації українських кандидатів. Так, багато українців після відмови у Львові отримували габілітації уже в інших університетах і займали там професорські посади. Це зокрема правник Михайло Зобків⁷ – в університеті Загреба, історик Володимир Милькович⁸ в Чернівецькому університеті; кафедри у Львівському університеті отримали Олександр Колесса після габілітації в Чернівцях, Кирило Студинський після габілітації в Кракові, Станіслав Дністрянський після габілітації у Відні.

⁷ Михайло Зобків (19.11.1864 – 7.12.1928) – правник, навчався у Львівському (1884) і Віденському (1884–1888) університетах, доктор права, професор університету в Загребі.

⁸ Володимир Милькович (1857–1916) – історик, навчався у Львівському університеті до 1880, а згодом у Віденському, де 1884 року захистив докторат, професор східноєвропейської історії в Чернівецькому університеті.

4. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ ВОЛОДИМИРА ЛЕВИЦЬКОГО НА КІНЕЦЬ 1903 РОКУ

На жаль, у звіті професорської колегії міністерству щодо української кафедри не було вказано, за винятком кількох, що перераховані роботи В. Левицького опубліковані у фахових журналах високого рівня.

Свою першу наукову працю він виконав на семінарі Ю. Пузини. Вона була надрукована 1894 року польською та українською мовами [32, 33] й згодом, наприкінці 1899 року, була подана як докторська праця (п'ятнадцята в переліку його публікацій у звіті до міністерства). Окрім цієї роботи, до докторського подання В. Левицький долучив ще одну працю [34, 35, 36] (сімнадцята в переліку публікацій у звіті). Рецензенти цих праць професори Ю. Пузина і І. Закшевський відзначили: "Обидві статті свідчать про добрі вміння пана кандидата і його знання в математичних науках і з того powodu пропоновані статі визнані за відмінні" [37].

До того часу, коли В. Левицький забрав своє габілітаційне подання з Львівського університету, він мав 5 наукових статей з математики німецькою мовою, опублікованих в провідних журналах того часу. Одну в "Archiv der Mathematik und Physik" про інтерполяції Лагранжа (1899) [36] і чотири в "Monatshefte für Mathematik und Physik" [38, 39, 40, 41]. Це дві статті про модулярні форми (1900 і 1903 роки), з теорії степеневих рядів (1901) і про теорію стійкості кілець Сатурна (1903). Місцем праці автора в чотирьох вказано Тернопіль, а в одній з 1903 року Берлін. 28 листопада 1902 року з Берліна В. Левицький надіслав Д. Гільберту рукопис своєї роботи "Zur Theorie der Primzahlfunction" [42]. Ця праця згодом була опублікована зі змінами польською мовою в журналі "Wiadomości Matematyczne" (1904) [43] та українською мовою в "Збірнику МПЛ секції НТШ" (1905) [44]. До того, в 1894–1899 роках, у Левицького вийшло 4 статті польською мовою; по дві в фахових журналах "Prace Matematyczno-Fizyczne" (1895, 1897) [33, 45] і "Wiadomości Matematyczne" (1899, 1900) [35, 46]. До кінця 1903 року він опублікував також 26 наукових статей українською мовою, переважно в "Збірнику Математично-природописно-лікарської секції НТШ".

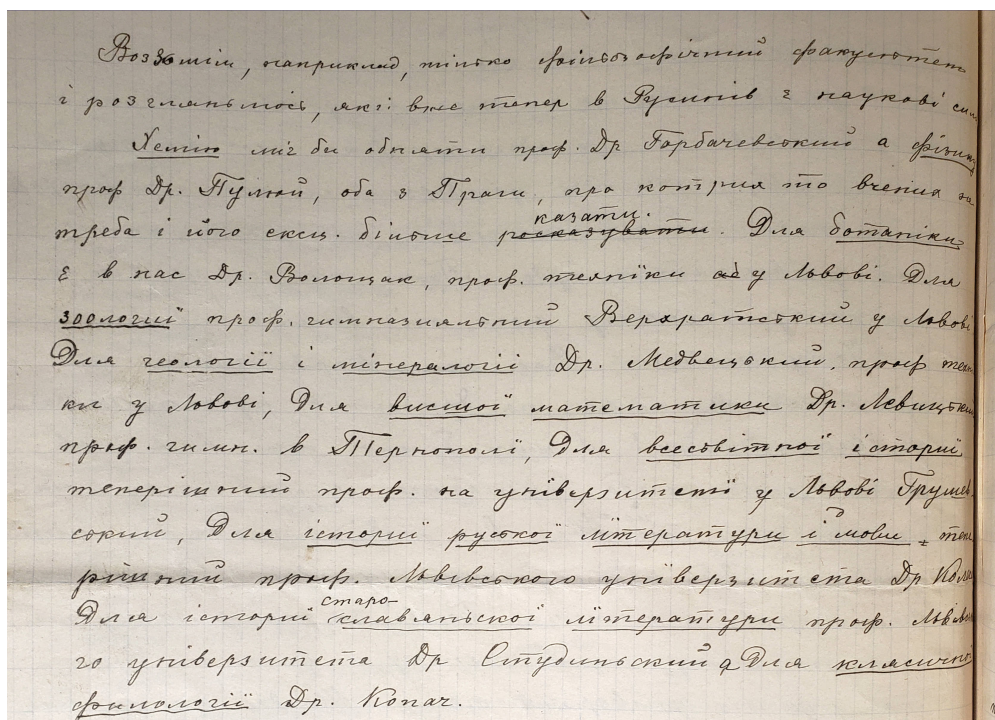
З власноручного переліку публікацій В. Левицького [47] виглядає, що після невдачі з габілітацією він суттєво знизив темп наукових публікацій в журналах чужими мовами. Не маючи надії на працю в університеті, він присвятив себе науковій та освітній діяльності в Науковому товаристві ім. Шевченка.

5. УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

Іван Пулуй, який активно підтримував створення українського університету у Львові, в листі від 21 березня 1904 року до посла австрійського парламенту Юліана Романчука перераховує кандидатів на професорів філософського факультету, якби такий університет постав. Серед переліку відомих українських науковців того часу він називає й В. Левицького, як професора для кафедри вищої математики [48].

Хтозна, чи не став цей лист до політичного діяча призвідцем майбутнього звернення українських студентів до австрійського міністерства освіти в липні 1905 року

щодо математичної кафедри у Львівському університеті? Цікаво, що раніше, в жовтні 1904 року подібне звернення було надіслано до міністерства також студентами-юристами [49]. Лист-заклик від імені спілки студентів-правників та студентського товариства “Академічна громада” містив обґрунтування й вимогу забезпечити викладання та прийом державних іспитів на правничому факультеті Львівського університету українською мовою, адже давнім прагненням українського населення Галичини є забезпечення рівноправності у державних установах, школах та громадському житті. В 1904/05 ак. році виклади українською мовою на цьому факультеті проводили лише троє з викладачів загальним числом 21: професори П. Стебельський, С. Дністрянський та доцент І. Добжанський [50, с. 8–12]. Варто зазначити, що обидва звернення про українські кафедри з’явилися на фоні протестів українського студентства проти антиукраїнської політики у Львівському університеті [51, 52].

Фрагмент листа Івана Пулюя до Юліана Романчука з переліком кандидатів на кафедри в Українському університеті. ЦДІАЛ

Додамо тут, що очільник австрійського уряду Макс Бек після тиску української делегації в парламенті листом від 19 листопада 1907 року зобов’язався підтримати створення у Львові кафедр хімії на чолі з Іваном Горбачевським з Праги та римського права з Михайлом Зобком із Загреба. Однак цього не відбулося через заперечення академічного сенату Львівського університету, який натомість запропонував

створити кафедри географії та цивільного процесу, мотивуючи тим, що в університеті вже працювали українці-доценти, фахівці у відповідних галузях [8, с. 107], [53]. Обидві кафедри були створені у Львівському університеті влітку 1908 року. На філософському факультеті професором кафедри географії став українець Стефан Рудницький.

1912 року австрійські урядові чинники пообіцяли створити український університет до 1916 року [54, с. 12–13], [8, с. 114–117]. А задля демонстрації зміни ставлення до українців, “мало слідувати покликання до кожного міністерства у Відні одного Українця” [27, с. 141–142]. Посаду в міністерстві освіти мав обійняти В. Левицький. Влітку 1914 року він готувався до переїзду до Відня. Проте Велика війна перешкодила цьому.

Український університет діяв у Львові нелегально в 1919–1925 роках [55, 56, 57]. Він був створений Науковим товариством ім. Шевченка та Товариством наукових викладів ім. Петра Могили за взірцем класичного університету. Виклади забезпечувалися українцями з науковими ступенями. Першим етапом його діяльності були університетські курси, які відбулися зимового семестру 1919–20 академічного року. Програма цих курсів була сформована за структурою університету й мала кілька виділів (факультетів). Природничі дисципліни були на філософському. Володимир Левицький викладав математичний аналіз з практичними заняттями та астрономію, аналітичною геометрією з вправами опікувався Василь Стасюк (він отримав докторський ступінь 1912 року у Віденському університеті), векторним аналізом Володимир Кучер (докторський ступінь 1915 року також в університеті Відня) [58]. Слід зазначити, що Український університет у Львові мусів діяти у підпільних умовах, бо польська влада перешкоджала його діяльності як адміністративними так і поліційними засобами. Серед іншого, особи, які працювали в державних установах та були б викриті на викладанні в ньому, підлягали негайному звільненню. В. Левицький обіймав тоді посаду інспектора шкіл у Львівській кураторії. Відтак його ім'я не присутнє, наприклад, у відомостях Українського університету на виплату зарплати. Однак у своїй біографічній довідці В. Левицький зазначає, що був професором таємного Українського університету від 1919 до 1925 року [59].

6. Володимир Левицький та Львівський університет після 1939 року

В середині вересня 1939 року Львів зайняла радянська армія. На початках нова влада опиралася у Львівському університеті на місцеві українські кадри. Тоді В. Левицький, хоча ще за польської влади вийшов на пенсію, почав працювати в університеті.

Від початку вересня 1939 року Львівський університет працював під керівництвом ректора Романа Лонгшама, обраного в червні цього ж року. Заняття на II–IV курсах почалися 5 жовтня за раніше складеними розкладами. Було оголошено вступні іспити на I курс. Структура Львівського університету до 1 грудня 1939 залишалася такою ж, як була і в університеті Яна Казимира. Від 18 жовтня 1939 року, згідно з розпорядженням Комісаріату Народної Освіти УРСР, до виконання

обов'язків ректора університету приступив Михайло Марченко⁹. Своїм наказом 30 жовтня він ліквідував теологічний факультет університету, а всіх студентів, професорів та обслуговуючий персонал звільнив з посад [60].

Реорганізація університету почалася 1 грудня 1939 року на основі наказу Все-союзного Комісаріату Вищої школи при Раді Народних Комісарів СРСР. Цим же ж наказом університет був перейменований на Львівський Державний Університет СРСР, а також були рекомендовані структура факультетів та імена їх керівників. 2 грудня ректор призначив Стефана Банаха деканом, а Мирона Зарицького заступником декана фізико-математичного факультету. Керівників кафедр призначено 7 грудня, склад кафедр – 31 грудня. Володимир Левицький з 1 січня 1940 року вперше отримав посаду у Львівському університеті, а саме професора кафедри аналізу I, де керівником був Стефан Банах [61]. На кафедрі В. Левицький читав лекції, вів практичні заняття з математики та підготував до друку підручник для студентів географів і геологів [62]. 30 грудня 1940 року Рада університету проголосувала за надання В. Левицькому вченого ступеня доктора фізико-математичних наук і звання професора. Вища атестаційна комісія СРСР 14 червня 1941 року затвердила йому звання професора [63, 64].

За німецької влади університет як освітній заклад не діяв. Від 1 серпня 1944 року, після відновлення роботи університету “за других більшовиків”, В. Левицький продовжував працювати на кафедрі С. Банаха та часто виконував обов'язки завідувача при його відрадженьнях та хворобі. Після смерті С. Банаха, В. Левицький з 22 листопада 1945 року виконував обов'язки завідувача кафедри. 14 серпня 1947 року Міністерство вищої освіти СРСР затвердило його на цій посаді [65]. На фізико-математичному факультеті В. Левицький читав лекції з диференціальних рівнянь, вів спеціальні курси з теорії функцій комплексної змінної, з еліптичних та автоморфних функцій, керував дипломними роботами. Його учнями тоді були майбутні професори Владислав Лянце, Віталій Скоробогатько, Ярослав Підстригач, Володимир Панасюк та інші.

1948 року кафедра математичного аналізу, якою керував В. Левицький, була об'єднана з кафедрою теорії функцій, якою керував Олександр Кованько.

Позірно Львівський університет “українізувався”, польська мова як викладавобмежувалася та витіснялася, як і польські працівники. Проте насправді університет активно русифіковувався і радянίζувався. 6 травня цього ж 1948 року на засіданні Вченої Ради університету розглядалося питання “Про партійність в науці”. Доповідач О. Ковальов¹⁰ в розділі “Про минулу і сьогодишню позицію в науці деяких професорів університету” почав з особи професора В. Левицького: “... В. Левицький в своїх працях, які вийшли до 1940 року, вів рішучу боротьбу з матеріалізмом і

⁹Михайло Марченко (1902–1983) — історик, випускник Інституту червоних професорів у Харкові, ректор Львівського університету у жовтні 1939–вересні 1940 рр., заарештований в червні 1941, звільнений у 1944, після чого був професором Київського університету.

¹⁰Олександр Ковальов (15.11.1908, Башкирська автономна республіка – 16.01.1970, Львів) – філософ, логік, кандидат філософських наук (1939), доцент (1940). Закінчив Московський інститут філософії, літератури і історії (1935) та аспірантуру (1938). Завідувач кафедри марксизму-ленінізму Свердловського університету (1938–1942) та кафедр діалектичного матеріалізму (1945–1946) і логіки (1947–1949) Львівського університету. Надалі до 1970 доцент кафедри філософії Львівського університету (за інформацією від АЛУ).

виступав в якості запеклого прихильника ідеалізму і релігії". І далі: "В. Левицький зводив наклепи на Радянський Союз, стверджуючи, що в СРСР панує 'дух гниття'" і так далі на трьох сторінках [66]. Натомість Левицький відповів, що "з 1939 р. не виступав і не міг виступати проти радянської влади".

За таких звинувачень людей переважно карали, до прикладу звільняли з роботи. Проте В. Левицький залишився професором на об'єднаній кафедрі математичного аналізу і теорії функцій, яка 1950 року була поділена. 18 жовтня 1950 року Міністерство вищої освіти СРСР затвердило його на посаді професора кафедри теорії функцій, якою завідував проф. Лев Волковиский. Впродовж 1939-1941, 1944-1947-х років В. Левицький викладав за сумісництвом також у Львівському педагогічному інституті [67, 59]. В травні 1953 року фізико-математичний факультет університету був поділений на механіко-математичний та фізичний. З вересня 1953 року В. Левицький вийшов на пенсію, однак ще два роки працював у Львівському університеті на умовах погодинної оплати. 14 липня 1956 року він відійшов у вічність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. А. Андрохович, *Львівське "Studium Ruthenum"*, Записки НТШ. Львів **131** (1921), 123-195; **132** (1922), 185-217; **146** (1927), 33-118; **150** (1929), 1-80.
2. L. Finkel, S. Starzynski, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*, cz. I, 1894.
3. К. Левицький, *Історія політичної думки галицьких українців 1848-1914*. Львів, 1926.
4. J. Moklak, *W walce o tożsamość Ukraińców: zagadnienie języka wykładowego w szkołach ludowych i średnich w pracach galicyjskiego Sejmu Krajowego: 1866-1892*. Kraków, 2004. 318 s.
5. М. Крушельницький, *Українсько-руський університет. Пам'яткова книжка першого віча студентів Українців-Русинів всіх вищих шкіл Австрії в справі заснування українсько-руського університету*. Львів, 1899. 52 с.
6. В. Мудрий, *Змагання за українські університети в Галичині*. Львів-Нью-Йорк, 1999. 194 с.
7. В. Качмар, *За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – початок XX ст.)*. Львів, 1999. 118 с.
8. Ja. Moklak, *Natyczyna contra Galicja. Ukrai' Sejmu Krajowego galicyjskiego, 1907-1914*. Kraków 2013, 203 s.
9. М. Крушельницький, *Українсько-руський університет. Пам'яткова книжка першого віча студентів Українців-Русинів всіх вищих шкіл Австрії в справі заснування українсько-руського університету*. Львів, 1899. 52 с.
10. *C.K Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład Uniwersytetu i program wykładów w zimowym półroczu 1894/1895*. Lwów, 1894.
11. Є. Нахлік, *Змагання за вакантну доцентуру у Львівському університеті (1894-1895). До 170-річчя заснування кафедри української словесності*, Збруч, 9 жовтня 2018, <https://zbruc.eu/node/83543>.
12. Є. Нахлік, *Друга українська філологічна кафедра у Львові (1898-1900)*, Збруч, 9 жовтня 2018, <https://zbruc.eu/node/83699>.
13. AGAD, 304-116u, арк.23-26.¹¹

¹¹На першій сторінці документу напис "№ 34846", а на останній печатка з текстом польською мовою "Под[ано] 20 липня 1905/1153".

14. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп.13, спр. 145, арк. 79–80.
15. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 538, арк. 6–7.
16. Протокол. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 538, арк. 15.
17. AGAD, 304-116u, арк. 19–22.¹²
18. ДАЛО, ф.26, оп. 7, спр. 493, арк. 101.
19. ЦДІАЛ, ф. 146, оп. 51а, спр. 975.¹³
20. AGAD, ф. 304-116u, арк. 15–18.
21. Б. Ревера, *Відображення руху за український університет на сторінках галицької преси (кінець XIX — початок XX ст.)*. Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2001, вип. 9, 58–74.
22. AGAD, ф.304-116u, арк. 15–18.¹⁴
23. ДАЛО, ф.26, оп. 5, сп. 104, арк. 1.
24. ДАЛО, ф.26, оп. 7, сп. 493, арк. 102.
25. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, сп. 765, арк. 102; ф. 26, оп. 5, спр. 104, арк. 18–22; ф. 27, оп. 4, спр. 40.
26. M. Stawiska, *Lucjan Emil Böttcher (1872–1937) — The Polish pioneer of Holomorphic Dynamics*, Szasopismo Techniczne. Nauki Podstawowe. Z. 1-NP (7). **111** (2014), 234–243.
27. В. Левицький, *Спомини*. Львів, 2021. 400 с.
28. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, сп. 493, арк. 102.
29. ДАЛО, ф. 26, оп. 7, спр. 504; ф. 26, оп. 7, спр. 519.
30. ЦДІАЛ, ф. 771, оп. 1, спр. 51, арк. 10.¹⁵
31. Іван Пулюй. *Листи*. Упор. О. Збожна. Тернопіль, 2007, 244 с.
32. В. Левицький, *Про симетричні вираження з вартостей функції $\text{mod-}m$* , Записки Наукового Товариства імені Шевченка **IV** (1894), 124–139.
33. W. Lewicki, *związków symetrycznych z wartości funkcji mod. m*, Prace Matematyczno-Fizyczne **6** (1894), 5–19.
34. В. Левицький, *Кілька уваг про форму інтерполяційну Lagrange'a*, Записки Наукового Товариства імені Шевченка **4** (1899), вип. 2, 1–9.
35. W. Lewicki, *Kilka uwag o wzorze interpolacyjnym Lagrange'a*, Wiadom. Mat. **3** (1899), no. 5–6, 264–274.
36. W. Lewicki, *Einige Bemerkungen zur Lagrange'schen Interpolationsformel*, Archiv der Mathematik und Physik. 2. Reihe **17** (1900), no. 2, 214–224.
37. ДАЛО. ф. 26. оп. 15. спр. 726. арк. 8¹⁶; ф. 26. оп. 7. спр. 1671. арк. 29¹⁷.
38. W. Lewicki, *Beitrag zur Theorie der Modulgruppe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **11** (1900), 118–124.
39. W. Lewicki, *Zur Theorie der Potenzreihen*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **12** (1901), 329–336.

¹²Переклад з німецької Оксани Смеречинської. На першій сторінці документу є печатка з таким текстом: “Ц.-к. Міністерство віросповідань і освіти / отримано 18 січня 1906 р. № 2056. Dpt: VII”.

¹³В цій справі знаходиться лише машинописна чернетка з рукописними доповненнями відповіді міністерству від 30 серпня 1906 року, з номером 17915. Зміст ідентичний до оригіналу відповіді, яка знаходиться в [20].

¹⁴Переклад з німецької Оксани Смеречинської і Галини Сварник. На першій сторінці документу є печатка з таким текстом: “Ц.-к. Міністерство віросповідань і освіти/отримано 5 вересня 1906 р. №34846/з 2 додатками”. Цими додатками є звіт колегії професорів та оригінал звернення студентів, які подані вище.

¹⁵Опубліковано в [31, с. 292].

¹⁶Офіційні протоколи і відгук, написаний секретарем і підписаний професорами.

¹⁷Оцінки докторських дисертацій за 1891–1902.

40. W. Lewicki, *Beitrag zur Theorie der Modulgruppe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **14** (1903), 96–104.
41. W. Lewicki, *Zur Laplace'schen Theorie der Saturnringe*, Monatsh. f. Mathematik und Physik **14** (1903), 283–292.
42. Universitätsbibliothek Göttingen, Cod. Ms. D. Hilbert 222.
43. Wł. Liewicki, *O miejscach zerowych funkcji $\zeta(s)$* , Wiadom. Mat. **8** (1904), no. 1–3, 59–62.
44. В. Левицкий, *Про зєрові місця функції $\zeta(s)$* , Збірник МПЛ секції НТШ **10** (1905), 1–3.
45. W. Lewicki, *Wstęp do teorii funkcji modułowych eliptycznych*, Prace mat.-fiz. **8** (1897), 5–43.
46. W. Lewicki, *Z teorii ułamków ciągłych*, Wiadom. Mat. **4** (1900), no. 1–3, 52–59.
47. ЦДІАЛ, ф. 771, оп. 1, спр. 5.
48. ЦДІАЛ. Ф. 382. Оп. 1. Спр. 41. Арк. 7–16.¹⁸
49. ЦДІАЛ, ф. 146, оп. 8, спр. 460.
50. *C.K Uniwersytet imienia Cesarza Franciszka I we Lwowie. Skład Uniwersytetu i program wykładów w półroczu zimowym 1904/1905* ow, 1904.
51. Б. Ревера, *Відображення руху за український університет на сторінках галицької преси (кінець XIX – початок XX ст.)*, Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2001. Вип. 9. С. 58–74.
52. В. Качмар, *Змагання за український університет у Львові*, Leopold Scientific. Наука у Львові до середини XX століття. Частина I. Наукові осередки, збірник наукових праць, за заг. ред. О. Петрука. Артос, Львів, 2020. С. 109–162.
53. *Katedry ruskie*. Czas, dziennik, 1908, R. 61, nr. 294 (22 grudnia, wydanie wieczorne).
54. В. Мудрий, *Український університет у Львові (1921–1925)*, Нюрнберг, 1948.
55. В. Кислий, *Українські високі школи у Львові і студентський рух у Західній Україні у I половині 20-х років XX століття*, Львів, 1991, 144 с.
56. П. Хобзей, *Тасмний університет у Львові*, Україна: наука і культура **25** (1991), 45–59.
57. М. Дудка, Ю. Головач, *Тасмний Український університет у Львові*, Leopold Scientific. Наука у Львові до середини XX століття. Частина I. Наукові осередки. Збірник наукових праць, за заг. ред. О. Петрука. Артос, Львів, 2020, С. 163–196.
58. ЦДІАЛ, ф. 310, оп. 1, спр. 2.
59. НБ ЛНУ, відділ рукописів, РК АР 370, оп. 1, спр. 10, арк. 1.
60. Архів Львівського університету (АЛУ), ф. Р-119, оп. 3, спр. 3, арк. 13.
61. АЛУ, ф. Р-119, оп. 3, спр. 3, арк. 108, 113, 148.
62. ДАЛО, ф. Р-119, оп. 3, спр. 192¹⁹.
63. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1, спр. 232.
64. НБ ЛНУ, РК АР 370, оп. 1, спр. 10, арк. 9.
65. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1 ОС (особові справи), спр. 4916, арк. 3, 25.
66. ДАЛО, ф. Р-119, оп. 8, спр. 7, арк. 121–123, 136.
67. АЛУ, ф. Р-119, оп. 1 ОС, спр. 4916, арк. 45.

*Стаття: надійшла до редколегії 03.11.2024
доопрацьована 20.12.2024
прийнята до друку 29.12.2024*

¹⁸Опубліковано в [31, с. 266–276].

¹⁹Звіт кафедри аналізу за 1939–1940 рр.

ON THE DEPARTMENT OF MATHEMATICS WITH
UKRAINIAN LANGUAGE OF INSTRUCTION AT THE FRANZ I
UNIVERSITY IN LVIV

Yaroslav PRYTULA¹, Oleh PETRUK²

¹*Ivan Franko National University of Lviv,
Universitytska Str., 1, 79000, Lviv, UKRAINE*

²*Pidstryhach Institute for Applied Problems in Mechanics and Mathematics,
National Academy of Sciences of Ukraine,
3-B Naukova St., 79060, Lviv, UKRAINE
e-mail: ya.g.prytula@gmail.com, oleh.petruk@gmail.com*

The practice of the instruction language in the Franz I University of Lviv and the efforts of the Ukrainian community to ensure the rights of Ukrainians to study in their native language are outlined. Based on archival sources, an attempt to create a Department of Mathematics with Ukrainian language of instruction at this institution at the beginning of the 20th century is described. Volodymyr Levytsky (Lewicki) was the candidate for the head of the department. At that time, such a department was not established, therefore the further teaching fate of this talented scientist is presented.

Key words: Lviv University, Franz I University, Ukrainian language of instruction, Department of Mathematics, Volodymyr Levytskyi.